

ERMENİSTAN'DA PAŞINYAN-DİASPORA KRİZİ

Burak Çalışkan

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Çalışkan, Burak, "Ermenistan'da Paşinyan-Diaspora Krizi", 04.02.2019, İNSAMER.

Ekonomik kriz, yoksulluk ve yolsuzluğun hâkim olduğu Ermenistan'da Nisan 2018'de başlayan protestolar, iktidar değişimi ile sonuçlanmıştı. Protestocuların lideri konumunda bulunan Nikol Paşinyan, Serj Sarkisyan'ın istifası sonrası Mayıs 2018'de Ermenistan Başbakanı oldu. Muhalefette olduğu dönemde Rusya karşıtı söylemleriyle dikkat çeken Paşinyan, bu nedenle iktidarı devralmasının ardından Rus kamuoyu tarafından ABD'nin adamı olarak nitelendirildi. Bağımsızlıktan itibaren Rusya'nın Güney Kafkasya'daki uydusu konumunda bulunan Ermenistan'ın yeni başbakanı Paşinyan ise, gelen tepkilere karşılık Moskova ile ilişkilere verdiği önemi sıklıkla dile getirdi. Ancak aradan geçen zamana rağmen halen kimilerine göre

Batı'nın adamı, kimilerine göre ise iktidarı ele geçirip statükoyu devam ettirecek bir isim olarak görülen Paşinyan'ın aslında nerede durduğu konusu belirsizliğini koruyor.

Ermenistan, Nikol Paşinyan'ın yaklaşık sekiz aylık iktidar döneminde dış politikada radikal olarak kabul edilebilecek herhangi bir değişime de imza atmadı. Türkiye ve Azerbaycan'a karşı diyalog söyleminde bulunsa da bu konuda herhangi bir gelişme yaşanmadı.

Ancak son dönemde Ermenistan iç siyasetinde önemli bir kriz yaşanıyor. 9 Aralık 2018'deki erken seçimlerin ardından Ermenistan'daki devlet başkanlığı sayısının 17'den 12'ye düşü-

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

rülmesi için gündeme gelen tasarı, Diaspora Bakanlığını da kapsadığından ülkede önemli bir tartışma başladı. Mevcut bakanlığın görevlerinin Başbakanlık içinde kurulacak bir gruba devredilmesi planlanırken, diaspora Ermenileri Paşinyan'ın bu kararına tepki gösterdi.

ABD, Fransa, Almanya, Arjantin ve Rusya gibi ülkelerde güçlü konumda bulunan Ermeni diasporası, bağımsızlıktan itibaren Rusya ile birlikte Erivan'ın siyasetine yön verdi ve liderlerin gücünü sınırladı. Azerbaycan'a ait olan Dağlık Karabağ ve çevresindeki yedi rayonun işgalinin devam etmesini isteyen diaspora, Türkiye ve Azerbaycan ile diyalog kurulmasına da karşı çıkıyor.

Öte yandan yıllardır devam eden savaş, Ermenistan yönetimi ve halkı için günden güne daha ağır ekonomik şartlar oluştururken, diasporanın ülkeye ekonomik yardımları da yetersiz kalıyor. Ayrıca diaspora, bu yardımları yıllardır Erivan siyasetine yön vermek için kullanılıyor. Nitekim Ekim 2018'de çok sayıda Ermeni kuruluşu temsilcisi ile bir arayan gelen Nikol Paşinyan, diasporanın Ermenistan'a yardım değil yatırım yapması gerektiğini söyledi. Bir anlamda Paşinyan, ülkenin yardımlarla değil

kendi üretimi ile ayakta kalmasını tercih ettiğini ifade etmiş oldu.

Son dönemde her ne kadar, "Diaspora ile ilişkilerimizi daha da güçlü sürdürmek istiyoruz" dese de Diaspora Bakanlığının kapatılmasına dair alınan kararlar Paşinyan'ın diasporanın siyaset üzerindeki etkisini sınırlandırmaya çalıştığı aşikâr. Nitekim Arjantin'den Lübnan'a, ABD'den Fransa'ya kadar çok sayıda diaspora kuruluşu bundan dolayı kararı protesto etti. Birkaç gazeteci de Paşinyan'a açık mektup yazarak Diaspora Bakanlığının önemini vurguladı.

Özellikle bakanlığın kuruluş amaçlarından biri olan, yurt dışındaki Ermenilerin Ermenistan'a dönüşünün sağlanması meselesi gündemde tutulmaya devam ediliyor. Karara karşı olanlar, Ermeni diasporası var olduğu sürece bakanlığın korunması gerektiğini savunuyor.

Paşinyan ise Ermenistan ve Ermeniler için izlenecek politikaları diasporanın değil Erivan'ın belirlemesi gerektiği konusunda kararlı görünüyor. Ancak şimdiye kadar hiçbir Ermeni lider, diasporanın gücüne karşı koyabilmiş değil. Bundan dolayı önümüzdeki sürecin Ermenistan siyasetinin belirlenmesi konusunda önemli bir krize gebe olduğu anlaşılıyor.